

SUHETO: Giya iti Suporta Para Kadagiti Transgender nga Estudiante

Daytoy a giya ket tulong maipapan kadagiti gagangay a pakaseknan a masapul a maasikaso tapno maipaay ti maitutop a suporta kadagiti transgender (nagpabaliw iti sekso) nga estudiante ken iti komunidad ti eskuelaan. Dagitoy a giya ket nadisenio a mangipaay iti napateg a direksion kadagiti eskuelaan. Saanda a sakupen ti amin a situasion a tumaud. Ti panggep ket maipaay ti alisto a giya para kadagiti eskuelaan tapno mapataud ti natalged ken nasayaat nga aglawlaw iti panagadal para iti amin nga estudiante ken tapno ammo dagiti opisial iti eskuelaan ti kasayaatan a pamay-an a panangasikaso kadagiti situasion a tumaud.

Mabalin a pang-indibiduall ti kasapulan dagiti transgender nga estudiante, depende iti situasion ti estudiante. Ti kasapulan ti tunggal estudiante ket masapul a matingiting signun iti kasasaadna, a maaramid babaen ti pannakisarita iti estudiante ken, no maitutop, kadagiti nagannak wenco guardian ti estudiante. Bay-an koma dagiti empleado ti eskuelaan a ti estudiante ti agdesision ken mangipakita iti pakabigbiganna a sekso ken silalagipda koma iti kalintegan ti estudiante iti kinapribado ken iti kompidensial nga impormasion maipapan iti pakabigbiganna a sekso ken ti panangipakitada iti dayta.

Depinasion Dagiti Kangrunaan a Termino

“Naited a sekso idi nayanak,” kaipapananna ti awag iti sekso, gagangay a “lalaki” wenco “babai,” a naited iti maysa a tao idi nayanak.

“Sekso,” kaipapananna ti agkakanaig a sosial, sikolohikal, ken emosional a kababalin, a naimpluensiaan iti ekspektaren ti kagimongan a dayta ti mangipabigbig iti maysa nga indibiduall kas babai, lalaki, wenco sabali pay.

“Seksual nga ekspresion,” kaipapananna ti pamay-an nga irepresentar wenco iyebkas ti maysa a tao ti sekso iti dadduma, masansan babaen ti kababalin, panagbadbado, panagbubuok, aktibidad, booses, wenco manerismo.

“Pakabigbigan a sekso,” kaipapananna ti makin-uneg a rikna ti maysa kas nalalakian, nababaian, wenco sabali pay, uray no dayta a nainaig wenco saan a nainaig iti pakabigbigan a sekso ket naiduma iti natural wenco naited a sekso ti maysa idi nayanak. **Addaan ti amin a tao iti pakabigbigan a sekso.**

“Di makikomporme a sekso,” kaipapananna ti panangiparang iti sekso wenco seksual nga ekspresion a naiduma kadagidiay gagangay a nainaig iti naitec a sekso idi nayanak ti maysa a tao. Ti ekspresion ti maysa iti seksona ket mabalin a naiduma iti pangkaaduan nga ekspektaren iti “rumbeng” a langa wenco tigtignay ti babbai ken lallaki. **Daydiay di makikomporme iti sekso ket saan a kapada ti transgender; saan nga amin nga estudiante a di makikomporme iti sekso ket maibilang kas transgender.**

“Sekso,” kaipapananna ti chromosomal, hormonal, ken anatomical a karakter a maus-usar a mangipabigbig iti maysa nga indibiduel kas lalaki wenco babai.

“Transgender,” kaipapananna ti maysa a tao a ti pakabigbiganna a sekso ket naiduma iti naitec a seksona idi nayanak. **Saan nga agpada ti “transgender” ken ti “bakla”.**

“Transision,” kaipapananna ti proseso a mangrugui nga agbiag ti transgender sigun iti kayatna a pakabigbigan ken masansan a ramanenna ti panagbaliw ti estilo ti panagbadbado, panagpili iti baro a nagan, kiddaw a mausar ti umiso a pangtukoy kenkuana (pronoun), ken posible a hormone therapy ken panagpaopera.

Agdama a Situasion

Iti nabiit, umad-adu nga estudiante ti komportable ti riknada a mangipakita a transgender-da ken agkidkiddawda iti suporta ti eskuelaan. Kasta met, umad-adu a nagannak ti agkidkiddaw a bigbigen ken ipaay koma dagiti eskuelaan ti kasapulan dagiti transgender nga annakda. Para iti adu nga estudiante, ibilangda dagiti eskuelaan kas natalged a pangyebkasen ti maysa iti kinataona. Gapu iti dayta, napateg a makita ti maitutop unay para kadagiti estudiantetayo, dagidiay man mabigbig kas transgender wenco saan a kasta.

Nupay dagiti isyu maipapan iti transgender nga estudiante ket nayamang iti tay-ak ti edukasion, ken adun a lugar, pakairamanan ti Hawai’i, ti nangyimplementar iti giya a mangsuporta kadagiti transgender nga estudiante, napateg a laglagipen nga adu latta ti problema a pakaipaspasanguan dagitoy nga estudiante. Ti Gay, Lesbian, Straight Education Network (“GLSEN”) ket mangar-aramid iti maminsan-iti-dua-tawen a surveb kadagiti eskuelaan, a nakapokus iti kapadasan iti panagadal dagiti estudiante a bakla, tomboy, bisexual, ken transgender. Natakuatan ti 2013 National School Climate Survey ti GLSEN a dagiti LGBT nga estudiante a nakapadas iti nainaig-LGBT a diskriminasion iti eskuelaan ket mabitlo a posible nga aglangan iti klase iti napalabas a bulan, nababbaba ti GPA-da ngem kadagiti padada nga estudiante, ken nababbaba ti kompianasda iti bagida, ken nakarkaro ti depresionda ngem kadagiti kapatadada.¹ Dagiti pagarigan ti diskriminasion a naiturong kadagiti transgender nga estudiante ket ramanenna, ngem saan laeng a dagitoy, ti pannakalapped a mangusar iti pilien a nagan

¹ Kosciw, J. G. Greytak, E. A., Palmer, N. A., & Bosen, M. J. (2014). *The 2013 National School Climate Survey: The experiences of lesbian, gay, bisexual and transgender youth in our nation’s schools*. New York: GLSEN, at 41.

Panid 3

ken awag, ken ti pannakaibilin nga agusar iti restroom/locker room a para iti naited a sekso idi nayanak.¹

Adda napateg nga akem dagiti eskuelaan iti pannakapatanor ti nasayaat a kinatao dagiti estudiante, ken napateg nga itultuloytayo ti makitinnulong iti amin nga estudiante ken iti pamiliada.

---

¹ *Id.* at 37-40

Dagiti Linteg Federal ken Estado, ken Dagiti Polisia ti Board of Education

Dagiti legal a prinsipio maipapan iti panangsuporta ken panangipaay iti kasapulan dagiti transgender nga estudiante ket saan pay a nasolbar. Ti Hawai`i, a sumursurot iti linteg federal, iparitna ti diskriminasion, pakairamanan ti kontra kadagiti individual a mangipakita iti dayta gapu iti pakabigbigan a sekso ken seksual nga ekspresion. Itultuloymi a siputan dagiti kabaruhan a linteg sa rebisarenmi ti giya a sursuroten ti Department signun iti maitutop.

Dagiti linteg federal ken estado a mangasikaso iti diskriminasion gapu iti sekso, pakabigbigan a sekso, ken/wenno seksual nga ekspresion ramanenna ti:

- **Title IX of the Education Amendments Act of 1972**, a mangiparit iti diskriminasion ken panangrribuk gapu iti sekso, iti sidong ti aniaman a programa wenco aktibidad a pang-edukasion a pomponduan ti gobierno federal. Karaman ditoy ti diskriminasion gapu iti panangipakita iti maipagarup a pangkaaduan a panangiladawan iti sekso ti individual wenco pannakapaay a makikomporme iti pangkaaduan a kapanunotan maipapan iti kinalalaki ken kinababai.
- **Title IV of the Civil Rights Act of 1964**, a mangiparit iti diskriminasion ken panangrribuk gapu iti sekso a mapaspasamak kadagiti publiko nga eskuelaan ken kolehio. Ramanen daytoy ti diskriminasion base iti di isusurot iti kadawayan a pangkaaduan a kapanunotan iti sekso.

Iti Title IX ken Title IV, amin nga estudiante, pakairamanan dagiti transgender nga estudiante a di sumurot iti pangkaaduan a kapanunotan iti sekso, ket protektado iti diskriminasion gapu iti sekso.

- **Linteg estado (§§368-1, 489-2, ken 489-3, Hawai`i Revised Statutes)**, a mangprotektar kadagiti individual iti dikriminasion gapu iti pakabigbigan a sekso wenco seksual nga ekspresion kadagiti publiko a pagyanan, pagtrabahuan, pagtaengan, ken iti pannakagunggona kadagiti serbisio a pomponduan ti estado.
- **Title 8, Chapter 19 of the Hawai`i Administrative Rules**, a pakairamanan ti pannakaiparit ti berbal wenco di berbal nga ekspresion a rason a di komportable ti dadduma, mapilitda, di natalged ti riknada, wenco agpegpeggadda gapu iti pakabigbiganda a sekso ken seksual nga ekspresionda.

Kas kanayonan, mision ti Hawai`i Department of Education a mangpatanor iti nasayaat a grado iti eskuelaan, kababalin, ken mayat a pannakilangen ken emosion ti tunggal ubing. Kasapulan a suportaran ti Estado ti amin nga estudiante iti pannakapatanor ti pakabigbiganda. Dadduma a polisia ti Board of Education ti mangsuporta iti daytoy a mision, pakairamanan ti:

- **Policy E-3, Na Hopena A'o:** “Agtitinnulong ti DOE kas maysa a Sistema a pakairamanan ti tunggal maysa iti nalawlawa a komunidad tapno mapatanor dagitiabilidad a mangpatibker iti pannakisinninged, responsabilidad, kinalaing, aloha, intero a kinatao ken iti Hawaii.”
- **Policy 101.1, Pagalagadan iti Kababalin ti Estudiante:** “Maekspektar nga agbalin dagiti estudiante a napudno, agtignay buyogen ti dignidad ken tratuenda ti dadduma a sidadayaw ken sirerespeto. Ti kababalin ti indibidual ket saan koma a mangsalungasing kadagiti kalintegan ti dadduma. Ramanen daytoy ti panagusar iti maitutop a sasao, tigtignay ken panagbadbado. Maekspektar a saan a riribuken dagiti estudiante ti sabsabali iti aniaman a pamay-an.”
- **Policy 101.6, Komprehensibo a Panangtulong Kadagiti Estudiante:** “Bigbigen ti BOE ti kinapateg ti panangipaay iti epektibo nga instruksion iti natalged, positibo, naasi ken mangsuporta nga aglawlaw iti panagadal...Masapul a mangipaay ti DOE iti programa a komprehensibo a panangtulong kadagiti estudiante tapno masuportaran ti pannakayimplementar, a suroten a naimbag ti [...] maitutop a panangsuporta kadagiti estudiante babaen ti nadumaduma a serbisio.”
- **Policy 106.5, Agpokus Kadagiti Estudiante:** “Ti koma pokus ti programa a pang-edukasion kadagiti publiko nga eskuelaan iti Hawaii ket ti panagrang-ay ken panagsayaat ti kada estudiante.”
- **Policy 305.10, Kontra-Seksual a Panangriribuk, Kontra-Bullying, Ken Kontra-Diskriminasion Kadagiti Estudiante iti Biang Dagiti Empleado:** “Istriktu nga iparit ti DOE ti aniaman a porma ti panangriribuk ken/wenko panang-bully gapu kadagiti sumaganad: pakabigbigan a sekso ken seksual nga ekspresion, estado iti biag ken kagimongan, pisikal a langa ken ugali ken seksualidad.” “Saan koma a maipuera ti maysa nga estudiante a makipartisipar, mapaidaman kadagiti benepisio wenko agpasar iti panangriribuk, panang-bully ken diskriminasion iti aniaman a programa, serbisio wenko aktibidad ti DOE.”

Dagiti linteg federal ken estado ken dagiti polisia ti BOE a mangasikaso kadagiti kalintegan dagiti estudiante iti kinapribado ramanenna ti:

- **Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA),** a mangprotektar iti kinapribado dagiti rekord ti edukasion ti estudiante. Iti FERPA, masapul nga umuna nga adda naisurat a pammalubos dagiti eskuelaan sakbay a ti impormasion manipud iti rekord ti edukasion ti estudiante ket maited iti sabsabali malaksid iti nagannak /legal a guardian.
- **Title 8, Chapter 6 of the Hawai'i Administrative Rules,** saklawenna ti kinakompidensial dagiti personal a rekord, pakairamanan dagiti personal a rekord dagiti estudiante.

- **Title 8, Chapter 34 of the Hawai`i Administrative Rules**, saklawenna ti pannakaprotektar dagiti pang-edukasion a kalintegan ken kinapribado dagiti estudiante ken nagannak.
- **BOE Policy 500.21, Impormasion iti Estudiante ken Kompidensial a Rekord** : “Dagiti impormason maipapan kadagiti indibidual nga estudiante wenco dati nga estudiante kadagiti publiko nga eskuelaan ket saan a rumbeng nga ibaga wenco iruar dagiti empleado ti Department of Education (Department), malaksid no impalubos ti estudiante, nagannak, wenco guardian, pinalubosan ti Department, wenco espesipiko nga ibaga dayta ti linteg. Dagiti report a nairanta kas “kompidensial” ket naglaon iti impormasian a pribado ken personal, ken rumbeng a masaluadan ken marespetar maitunos kadagiti etika dagiti propesional. Dagiti kasta a report ket rumbeng a saan a maikabil kadagiti salansan a makita ti adu. [...] Amin a publiko nga eskuelaan rumbeng nga idulinda dagiti salansan ti rekord dagiti permanente nga estudiante kas kalikaguman ti Department wenco ti linteg.”

Giya

Masapul nga ikagumaan dagiti eskuelaan ti mangpataud iti pagadalan a mangipateg ken mangrespeto iti amin nga estudiante ken mangsuporta iti pannakapatanor ti kinatao ti ubing. Ti giya para kadagiti kadawayan a kasapulan ken kadagiti situasion a mabalin a tumaud ket nailadawan iti baba.

Panagdesision iti Pakabigbigan a Sekso ti Estudiante

Masapul nga akseptaren dagiti eskuelaan ti pakabigbigan a sekso a pilien ti maysa nga estudiante. Saan a kasapulan ti estudiante ti medical wenco mental health diagnosis wenco treatment threshold tapno maawat ken marespeto ti pakabigbiganna a sekso.

Ti transgender nga estudiante a nakasaganan iti transision, madama man ti medikal a transitionna, mabalinnan a rugian ti proseso a panagbalbaliw no ania ti kayatna nga awag kenkuana (kayatna a nagan, kdp), ti panagbadbadona, ken ipapanna kadagiti kayatna nga aktividat ken pasilidad.

Naiduma ti situasion ti kada estudiante, isu a mangrugi daytoy a proseso iti panagsarita ti estudiante ken ti administrator wenco counselor tapno mapagsaritaan no ania dagiti suporta a kidkiddawen ti estudiante. Bayat daytoy damo a panagsarita, masapul met nga ammuen ti counselor wenco administrator no kasano kauneg ti ammo dagiti nagannak maipapan iti pakabigbigan a sekso ti estudiante. Ti damo a panagsarita mabalin a ramanenna wenco saan dagiti nagannak ti estudiante, depende iti situasion ti indibidual ken no kasano a nairugi ti panagsarita. Mabalin nga adda dagiti situasion a di pay naibaga ti estudiante kadagiti nagannakna nga isu ket transgender, ngem agkiddaw latta kadagiti suporta. Mabalin a kaaduan ti kasta a kasu iti middle ken high school, ngem iti elementary school.

Panid 7

Pagbalinen koma dagiti eskuelaan a pang-indibiduall nga estudiante dagiti ipaayda a suporta, ken masapul a dokumentado dagita a suporta. Agpada a pirmaan ti estudiante ken ti eskuelaan ti dokumento a mangiladawan kadagiti napagtulagan a suporta. Maparegta dagiti eskuelaan a mangusar iti nairagpin nga Student Support Plan for Gender Identity (Attachment A) kas dokumentasian maipapan kadagiti suporta a napagtulagan ti amin a partido.

No addan naaramid a plano, masapul a kontaken ti counselor wenco administrator dagiti maseknan nga empleado ti eskuelaan (maitunos kadagiti napagtulagan a suporta) tapno maibaga kadakuada ti kayat ti estudiante a pakabigbiganna a sekso ken dagiti napagtulagan a suporta. Bayat a tumantanor ti pakabigbigan dagiti estudiante, mabalin nga agbaliw dagiti suporta a para kadakuada. Ti estudiante wenco ti nagannak/guardian-na mabalin isu a mismo ti makisarita iti maysa a counselor wenco school administrator tapno mabaliwan ti plano a suporta, nangruna no dagiti kiddaw a konektado kadagiti aglalasin-agkakasekso a pasilidad ket apektado iti panagbalbaliw. Masapul nga usigen manen ti counselor wenco administrator ti plano no kasapulan, a keduana ti estudiante (ken nagannak, no karaman) tapno agtultuloy a maitutop dagiti suporta. Masapul a patas ken regular ti pannakayaplrikar dagiti suporta para kadagiti transgender nga estudiante.

UMUNA A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a lalaki ngem kanayon a makita nga agbado iti kadawayan a maibilang a pangbabai, kas iti palda ken atiddog a bado. Kanayon nga agusar kadagiti pasilidad a panglalaki ken saan a pulos nagkiddaw iti pasilidad a pangbabai. Itultuloya nga usaren ti legal a naganna, a kadawayan a nagan ti lalaki. Iti daytoy a kaso, awan ti kasapulan nga aramiden. Agparang a daytoy nga estudiante ket di makikomporme iti sekso, ket mabalin wenco saan a maibilang kas transgender. No mabul-bully wenco maririribuk ti estudiante, masapul a ti counselor wenco sabali pay a maitutop nga opisial iti eskuelaan usarennna dagiti suporta tapno maasikaso ti panang-bully wenco panangriribuk.

MAIKADUA A SAMPOL: Kiniddaw ti maysa nga estudiante ken ti nagannakna a makisaritada iti principal. Adda dokumento ti estudiante manipud medikal a propesional maipapan iti pakabigbiganna a sekso. Mas direkta daytoy a kaso. Manen, daytoy a pannakisarita, wenco ti sumaruno a pannakisarita, ket mabalin nga usaren a mangpatalged a kualipikado ti transgender nga estudiante para iti Student Support Plan for Gender Identity. Masapul ngarud a kasarita ti counselor wenco school administrator dagiti maitutop nga empleado ti eskuelaan tapno ipakaammona kadakuada ti pakabigbigan a sekso ti estudiante ken dagiti napagtulagan a suporta.

MAIKATLO A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a babai ti immasideg iti maysa a titser ken nangibaga iti nagan ti lalaki sa kiniddawna a maawagan iti awag a panglalaki. Masapul nga umanamong ti tits er a mausar ti pinili ti estudiante a nagan ken awag kenkuana sa ibagana iti estudiante a gapu ti kiniddawna dayta, makikooperar ti eskuelaan iti estudiante kadagiti kasapulanna a suporta ken pagyanan.

Panagusar Kadagiti Aglalasin-Agkakasekso a Pasilidad

Kadagiti kaso a kayat ti estudiante ti ad-adu a kinapribado wenco mariknana a saan a natalged, masapul nga ikkan dagiti eskuelaan dayta nga estudiante iti pribilehio a makastrek kadagiti alternatibo a pagyanan. Karaman kadagita dagiti restroom ken locker room.

Panagusar iti Restroom

Mabalin nga addaan dagiti eskuelaan kadagiti restroom a panglalaki ken pangbabai nga estudiante. Makastrek dagiti estudiante kadagiti restroom a maitunos iti pilienda a pakabigbigan a sekso.

No ti suporta para iti transgender nga estudiante ramanenna ti iseserrek iti restroom a maitunos iti pilienna a pakabigbigan a sekso, mabalin nga adda maaramid a pagyanan para iti dadduma nga estudiante. Iti daytoy a kas, no adda estudiante, transgender man wenco saan, a kayatna ti ad-adda a kinapribado, wenco mariknana a di komportable, ikagumaan koma dagiti eskuelaan nga ipaayan ti estudiante iti pribilehio a makastrek iti maysa nga alternatibo a restroom (*kas pagarigan*, ti single-stall restroom wenco ti restroom ti health office). Usigen koma ti transgender nga estudiante ti usarennna a restroom. Saan koma a mapilit nga agusar iti alternatibo a restroom. Mabalin nga ikagumaan dagiti eskuelaan ti agaramid iti single stall “gender-neutral” a restroom iti campus-da.

UMUNA A SAMPOL: Adda transgender a lalaki (babai a nagbalin a lalaki) nga estudiante a kayatna ti agusar kadagiti panglalaki a restroom iti campus. Masapul a mapalubosan a mangusar iti panglalaki a restroom ta maitunos daytoy iti pinilina a pakabigbigan a sekso.

MAIKADUA A SAMPOL: Adda di-transgender a babai nga estudiante a di komportable gapu ta adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) nga agus-usar iti pangbabai a restroom. Masapul a mapalubosan ti di-transgender a babai nga estudiante nga agusar iti alternatibo a restroom.

MAIKATLO A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a di komportable nga agusar iti pangbabai a restroom, ngem dina kayat ti agusar iti panglalaki a restroom ta mariknana a di natalged iti kasta nga aglawlaw. Masapul a mapalubosan ti estudiante nga agusar iti alternatibo a restroom kas iti pagarigan iti ngato.

MAIKAPAT A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a lalaki a nakita a magna a mapan iti pangbabai a restroom. Idi inasitgan ti maysa nga empleado ti eskuelaan, imbag a estudiante a babai ti pinilina a pakabigbigan a sekso. Masapul a mapalubosan ti estudiante nga agusar iti restroom ti sekso a kayatna a pakabigbigan. Ibaga iti estudiante, no agkiddaw, a makikooperar ti eskuelaan a maipaay kenkuana dagiti suporta ken pagyanan a kasapulanna.

Panagusar iti Locker Room

Mabalin nga addaan dagiti eskuelaan kadagiti locker room a panglalaki ken pangbabai nga estudiante. Makastrek dagiti estudiante kadagiti locker room a maitunos iti pilienda a pakabigbigan a sekso.

No ti suporta para iti transgender nga estudiante ramanenna ti iseserrek iti locker room a maitunos iti pilienna a pakabigbigan a sekso, mabalin nga adda maaramid a pagyanan para kenkuana wenco iti dadduma nga estudiante. No adda estudiante, transgender man wenco saan, a kayatna ti ad-adu a kinapribado, aniaman ti rasonna, mangipaay koma dagiti eskuelaan iti nainkalintegan nga alternatibo, kas iti:

- (1) Asideg ti locker ti estudiante iti opisina dagiti coach wenco iti mangsuporta a grupo a kapatadana;
- (2) Panagusar iti pribado a lugar iti uneg ti publiko a lugar iti locker room;
- (3) Panagusar iti asideg a pribado a lugar; wenco
- (4) Nailasin nga iskediul ti panagsukat.

UMUNA A SAMPOL: Adda transgender a lalaki (babai a nagbalin a lalaki) a kayatna ti agsukat iti panglalaki a locker room. No la ketdi marikna ti estudiante a natalged, mapalubosan nga agsukat iti panglalaki a locker room.

MAIKADUA A SAMPOL: Adda transgender a lalaki (babai a nagbalin a lalaki) a di komportable nga agsukat iti panglalaki a locker room, ngem dina kayat ti agsukat iti pangbabai a locker room gapu ta ibilangna ti bagina kas lalaki ken mariknana a saan a maitutop dayta. Ikagumaan koma ti eskuelaan nga ipaay ti kasapulan ti estudiante babaen ti panangipalubosda nga usarennna ti maysa kadagiti alternatibo a nailista iti Giya wenco iti sabali nga umasping nga alternatibo.

MAIKATLO A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a pinilina ti agsukat iti pangbabai a locker room. Saan a komportable iti dayta ti dadduma a di-transgender a babbai nga estudiante. Masapul a maipaayan dagiti di-transgender a babbai nga estudiante iti maysa kadagiti alternatibo iti daytoy a Giya wenco iti sabali nga umasping nga alternatibo.

Agpatnag a Biahe ken Pagdagusan (Eskuelaan a Pagyanan Dagiti Estudiante)

Masapul a palubosan dagiti eskuelaan a sumrek dagiti transgender nga estudiante kadagiti pagyanan a maitunos iti pakabigbigan a sekso a pilien ti estudiante. Saan nga ikalikagum dagiti eskuelaan nga agyan ti transgender nga estudiante iti pangmaysa a pagyanan wenco ibagana ti personal nga impormasion no saan a kalikaguman dayta ti dadduma nga estudiante. Ngem saan a maiparit a patgan ti eskuelaan ti boluntario a kiddaw ti estudiante a pangmaysa a pagyanan, no pilien dayta ti estudiante.

Pinili a Nagan ken Pangtukoy

Adda kalintegan dagiti transgender nga estudiante a maawagan iti nagan ken pangtukoy a maitunos iti pilienda a pakabigbigan a sekso. No kiddawen dagiti estudiante, masapul nga awagan ida dagiti empleado signun iti nagan ken pangtukoy a kayatda a maitunos iti pilienda a pakabigbigan a sekso. Saan a maikalikagum kadagiti transgender nga estudiante a mangala iti legal a nagan wenco pasuktanda ti seksoda wenco pasuktanda dagiti *opisial* a rekordda. Saan nga iparit daytoy ti di inggagara a panagkamali wenco pannakailaw-an, no di ket agaplikar iti inggagara wenco kanayon a di panangrespeto iti pakabigbigan a sekso ti estudiante, a maibilang a panangipakita iti diskriminasion.

Masapul a mapakaammuan dagiti titser ken dadduma pay nga empleado ti eskuelaan maipapan iti kayat ti estudiante a nagan iti listaan dagiti estudiante ken ti kayatna a pangtukoy kenkuana no isu ket maawagan. No ti student information system ti DOE (*kas pagarigan*, SIS) awatenna ti maysa a “napili a nagan” ti estudiante, masapul a mainotar dayta. Masapul a siguraduen dagiti titser ken dadduma pay nga empleado ti eskuelaan a mapagtalinaed a kompidensial ti legal a nagan ti transgender nga estudiante, no naiduma iti pinilina a nagan.

SAMPOL: Adda estudiante nga immasideg iti maysa a titser sa adda imbagana a nagan ti babai ken kiniddawna a mausar ti pangbabai a pangawag kenkuana, uray no ti naited a sekso ti estudiante idi nayanak ket lalaki ken kadawayan a panglalaki ti legal a naganna. Masapul nga umanamong ti titser a mangusar iti nagan ken pangtukoy a pinili ti estudiante sa tulonganna ti estudiante a mangyurnos iti pannakisarita iti counselor wenco administrator. Bayat daytoy damo a panagsarita, masapul met nga ammuen ti counselor wenco administrator no kasano kauneg ti ammo dagiti nagannak maipapan iti pakabigbigan a sekso ti estudiante. Masapul a mapatalgedan ti Student Support Plan for Gender Identity iti sumaruno a panagsarita. Masapul ngarud a kasarita ti counselor wenco administrator ti titser ken ti dadduma a maitutop nga empleado ti eskuelaan tapno ipakaammona kadakuada dagiti napagtulagan a suporta.

Dagiti Rekord, Kinapribado, ken Kompidensial nga Impormasion

Iti agdama, makalikaguman nga usaren dagiti eskuelaan ti legal a nagan ti estudiante ken ti naited a seksona idi nayanak base iti kadawayan nga eksaminasion ken opisial a report. Laglagipen koma dagiti empleado ti eskuelaan a ti pakabigbigan a sekso ken napili a nagan ti estudiante ket mabalin a saan a kapada dagiti opisial a rekord, ken protektaranda ti kinapribado ti estudiante babaen ti panangliklikda iti di inggagara a pannakaibaga iti legal a nagan ti estudiante ken iti naited a seksona idi nayanak, no possible.

Dagiti impormasion maipapan iti legal a pakabigbigan ti transgender nga estudiante, ti transgender a pakabigbigan a seksona, ken ti naited a seksona idi nayanak ket masapul

a matrato kas kompidensial nga impormasion. Ti panangibaga kadagiti kasta nga impormasion iti sabali nga estudiante, iti nagannakda, wenco iti sabali a third party ket mabalin a kontra kadagiti linteg ti kinapribado, kas iti FERPA. Saanmo nga ibagbaga iti sabsabali ti impormasion a mabalin a pakaammuan iti kina-transgender ti estudiante, malaksid no legal a kasapulan dayta, wenco malaksid no impalubos dayta ti estudiante. No la ketdi saan a legal a rekord ti naipaay a rekord wenco impormasion iti directory maipapan iti estudiante wenco saan met a legal a makalikaguman nga usaren ti eskuelaan ti legal a nagan wenco sekso ti estudiante, usaren koma ti eskuelaan ti nagan, pangtukoy, ken sekso a kiniddaw ti estudiante.

UMUNA A SAMPOL: Adda transgender a lalaki (babai a nagbalin a lalaki) a pangbabai ti legal a naganna ngem panglalaki ti pinilina a nagan. Iti umuna nga aldaw ti klase, insurat ti titser iti card ti amin a nagan dagiti estudiante sa inkabilna iti bukodda a tugaw. Inasitgan ti estudiante ti titser tapno ilawlawagna a kayatna a ti pinilina a nagan a maikabil iti tugawna. Masapul a mangaramid ti titser iti baro a card a naikabil ti nagan a pinili ti estudiante. Masapul nga itultuloy ti titser a tulongan ti estudiante babaen ti panangyurnosna iti pannakisarita iti counselor wenco administrator. Bayat daytoy damo a panagsarita, masapul met nga ammuen ti counselor wenco administrator no kasano kauneg ti ammo dagiti nagannak maipapan iti pakabigbigan a sekso ti estudiante. Masapul a mapatalgedan ti Student Support Plan for Gender Identity iti sumaruno a panagsarita. Masapul ngarud a kasarita ti counselor wenco administrator ti titser ken ti dadduma a maitutop nga empleado ti eskuelaan tapno ipakaammona kadakuada dagiti napagtulagan a suporta.

MAIKADUA A SAMPOL: Tapno maiwaras dagiti pagsurotan a test booklet, ibasa ti titser ti legal a nagan ti kada estudiante, kas nayimprenta kadagiti test booklet, ket imbagan ti transgender nga estudiante iti titser ti pinilina a nagan ken pangtukoy kenkuana. Gapu ta ammo ti titser a kayat ti estudiante ti sabali a nagan, masapul nga awaganna ti estudiante iti pinilina a nagan ken pagtalinaedenna a kompidensial ti legal a nagan ti estudiante, adda man wenco awan ti napatalgedan nga Student Support Plan for Gender Identity.

DAGITI SAMPOL TI DI OPISIAL A REKORD: Dagiti listaan ti klase, identification card ti estudiante, yearbook, dagiti miembro ken dokumento ti club, trabaho ti estudiante, ken programa ti panaggraduar.

Pisikal nga Edukasion (PE)

Saan koma a mapaidaman dagiti transgender nga estudiante iti oportunidad a makipartisipar iti pisikal nga edukasion. Mapalubosan koma dagiti estudiante a makipartisipar iti aglalasin-agkakasekso nga aktibidad ken isports ti klase iti gym maitunos iti pinilida a pakabigbigan a sekso.

UMUNA A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a kayatna ti agsala iti paset dagiti babbai bayat ti maysa a PE ballroom section. Masapul a mapalubosan nga agsala ti estudiante iti paset dagiti babbai.

MAIKADUA A SAMPOL: Bayat ti panagklase iti PE maipapan iti soccer, biningay ti titser ti klase sigun iti sekso para kadagiti indibidual nga ay-ayam. Adda di-transgender a babai a kayatna ti agay-ayam iti maysa a team ti lallaki. Masapul a mapalubosan ti estudiante nga agay-ayam iti team dagiti lallaki.

Kompetision nga Isports

Pagsasaritaan pay laeng ti Department daytoy nga isyu. Para iti aniaman a saludsod, pangngaasim ta kontakem ni Nicole Isa-lijima, Title IX Specialist iti (808) 784-6325 wenco iti lotus notes.

Pagalagadan ti Panagkawkawes

Mapalubosan ti amin nga estudiante nga isuotda ti bado a kayatda, maitunos man dayta wenco saan iti kadawayan a para iti maysa a sekso, no la ketdi saan a maikontra dayta iti pagalagadan ti panagkawkawes iti eskuelaan. Masapul a dagiti pagalagadan iti panagkawkawes ket awan pilpilienda a sekso. Mabalin nga agkawes dagiti estudiante sigun iti pakabigbiganda a sekso ken seksual nga ekspresionda. Saan koma a mas istrikto nga ipilit dagiti empleado ti eskuelaan ti pagalagadan ti eskuelaan iti panagkawkawes kadagiti estudiante a transgender ken dagidiay di makikomporme iti sekso. Agaplikar daytoy iti bado iti eskuelaan kasta met kadagiti co-curricular ken extra-curricular nga aktibidad ti eskuelaan.

UMUNA A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a lalaki a simmangpet iti eskuelaan nga atiddog ti badona. Malaksid no kontra ti badona iti pagalagadan ti eskuelaan iti panagkawkawes, saan a masapul a kalikaguman nga agsukat ti estudiante.

MAIKADUA A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a lalaki a naawat iti team dagiti cheerleader ken kayatna nga isuot ti uniporme dagiti babbai a cheerleader. Transgender man wenco saan ti estudiante, masapul a mapalubosan a mangisuot iti uniporme a kayatna. Saanna a kayat a sawen daytoy a mabalin met ti estudiante ti sumrek kadagiti restroom wenco locker room dagiti babbai. Ti estudiante a di makikomporme iti sekso ket mabalin a saan a transgender. Nasayaat nga iti summaruno a pannakisarita iti estudiante, tarusan a naimbag ti pakabigbiganna a sekso.

MAIKATLO A SAMPOL: Adda estudiante nga agparang a babai a nakita ti staff ti eskuelaan a nakasuot iti bulawlaw a maong ket agpaparang ti panty ti estudiante. Gapu ta mabalin a kontra daytoy iti pagalagadan iti panagkawkawes, aniaman ti sekso ti maysa, mabalin a manungsungbat ti estudiante iti panangsukirna iti pagalagadan iti panagkawkawes.

MAIKAPAT A SAMPOL: Adda estudiante nga aparang a lalaki a simrek iti eskuelaan a naka-tank top wenco sando. Ti pagalagadan ti eskuelaan iti panagkawkawes ibilangna ti tank top wenco sando a saan a maitutop kadagiti lallaki, ngem maawat kadagiti babbai no la ket ta napuskol dagiti strap-na. Dagiti strap ti tank top wenco sando ket saan a maibilang a di maitutop no isuot dayta ti estudiante nga aparang a babai. Iti daytoy a kaso, masapul a mapalubosan ti estudiante nga ag-tank top ken baliwan ti eskuelaan ti pagalagadanna iti panagkawkawes maipapan iti neutral a sekso.

Dadduma Pay a Naibasar-Sekso nga Aktibidad

Masapul a mapalubosan dagiti estudiante a makipartisipar iti aniaman a naibasar-sekso nga aktibidad ken sumurot iti aniaman a paglintegan, polisia, wenco kadawayan a maitunos iti pinilida a pakabigbigan a sekso.

UMUNA A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) nga estudiante a kayatna ti makisalip iti prom queen. Masapul a mapalubosan ti estudiante a makisalip iti prom queen ken saan koma a mapilit a makisalip iti prom king gapu iti naited a sekso ti estudiante idi nayanak.

MAIKADUA A SAMPOL: Nangorganisar dagiti estudiante iti class performance para iti amin a Junior bayat ti maysa a pep rally. Adda nadumaduma a grupo nga agakem iti nadumaduma nga akem maibatay iti sekso. Masapul a mapalubosan dagiti transgender nga estudiante a makipartisipar iti grupo ti sekso a bigbigenda, *kas pagarigan*, mapalubosan ti transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a makikadua iti grupo dagiti babbai, idinto ta masapul a mapalubosan ti transgender a lalaki (babai a nagbalin a lalaki) a makipartisipar iti grupo dagiti lallaki.

MAIKATLO A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a kayatna ti ag-audition para iti Women's Ensemble, maysa a nalaing a choral group iti campus. Ti advisor/titser masapul a palubosanna ti estudiante nga ag-audition ken masapul a patas ti panangusigna iti estudiante kas iti dadduma a babbai nga estudiante.

MAIKAPAT A SAMPOL: Adda transgender a babai (lalaki a nagbalin a babai) a nagkiddaw nga isuotna ti kolor ti graduation attire a para kadagiti babbai nga estudiante. Masapul a mapalubosan ti estudiante a mangisuot iti graduation attire a pangbabai.

Iti Uneg ti Eskuelaan

Mangrugi idi 2016-17 a tawen ti panegeskuela, masapul nga aramiden dagiti eskuelaan dagiti sumaganad:

1. Mangiruar iti tinawen a pakaammo iti amin nga estudiante, pakairamanan dagiti nagannak/guardian-da, nga ipakaamoda kadakuada dagiti kalintegan dagiti transgender nga estudiante nga agkiddaw kadagiti suporta. Masapul a karaman met

iti pakaammo ti lenguahe ti asinoman nga estudiante, a maseknan iti kinapribado, a mangibagbaga a kontakenna ti eskuelaan. Daytoy a tinawen a pakaammo ti agserbi kas pakaammo kadagiti (a) transgender nga estudiante ken ti pamiliada maipapan kadagiti kalinteganda ken no kasano a mairugi dagiti kasta a suporta; ken kadagiti (b) di-transgender nga estudiante ken ti pamiliada nga adda kakasta a suporta para kadagiti transgender nga estudiante.

Masapul a maipatulod ti tinawen a pakaammo iti rugi ti kada tawen ti panageskuela. Ti panaguray a maipatulod ti pakaammo no laeng irugi ti transgender nga estudiante ti agkiddaw iti suporta ket mabalin nga agresulta iti di inggagara a panangibaga iti nagan ti kasta nga estudiante, a posible a panangsalungasing dayta iti kinapribado dagiti transgender nga estudiante.

Kitaen ti Attachment B para iti sampol a lenguahe para iti tinawen a pakaammo.

2. Iraman ti sumaganad a sasao iti handbook-da tapno mapakaammuan ti uneg ti eskuelaan:

Dagiti transgender nga estudiante masapul a makisaritada iti counselor-da no adda saludsod wenco pakaseknanda iti bukodda a pakabigbigan a sekso, pakairamanan ti naganda, pangtukoy kadakuada, seksual nga ekspresionda, panagusar kadagiti pasilidad, wenco pannakipartisipar kadagiti aglalasin-agkakasekso nga aktibidad.

Bayat a mangrugi dagiti eskuelaan a mangaramid ken mangipatungpal kadagiti suporta kadagiti transgender nga estudiante, addanto tiempo nga ag-adjust ti faculty, dagiti empleado, estudiante, ken nagannak. Masapul nga ibilin dagiti eskuelaan a nawaya dagiti counselor ken administrator iti aniaman a pakaseknan ti maysa nga estudiante ken masapul nga agtrabahoda kas maysa a komunidad iti eskuelaan para iti edukasion ken panangipakaammo kadagiti rason kadagitoy a guideline bayat a protektaranda ti kinapribado ken kinakompidensial ti kada transgender nga estudiante.

No adda saludsodmo, no agkiddawka iti kanayonan nga impormasion, wenco nakitam nga adda dagiti situasion nga agkasapulan iti kanayonan a konsiderasian iti kada kaso, pangngaasim ta kontakem ni Beth Schimmelfennig, Acting Director of the Civil Rights Compliance Office wenco ni Nicole Isa-Iijima, Title IX Specialist iti (808) 784-6325.

Dagiti Reperensiya

Gay, Lesbian, Straight Education Network (GLSEN), <http://www.glsen.org>

Gender Spectrum, <https://www.genderspectrum.org>

US Department of Education, Office of Civil Rights,
http://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/tix_dis.html

Panid 15

US Department of Education, Office of Civil Rights, October 26, 2010 “Dear Colleague Letter” <http://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/letters/colleague-201010.html>

State of Hawaii Board of Education Policy #305.10 (fka Board of Education Policy #4211) <http://www.hawaiiboe.net/policies/4200series/Pages/4211.aspx>